

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Декан факультету технологій і дизайну

Тетяна Іванішена
2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шрифти
Назва дисципліни

Галузь знань 02 – Культура і мистецтво

Спеціальність – 022 Дизайн

Рівень вищої освіти – Перший бакалаврський

Освітньо-професійна програма – Дизайн

Обсяг дисципліни – 5 кредитів ЄКТС, Шифр дисципліни – ОПП.03.

Мова навчання – українська

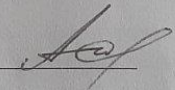
Статус дисципліни: обов'язкова (цикл професійної підготовки)

Факультет – Технологій і дизайну

Кафедра – Дизайну

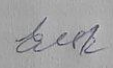
Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни	Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Запек	Іспит
			Кредити ЄКТС	Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	2	5	150	18	36			96			+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми за спеціальністю «022Дизайн»

Робоча програма складена к.т.н., проф. Анатолій КАРМАЛІТА

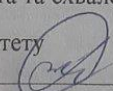
Схвалена на засіданні кафедри дизайну

Протокол від 1 вересня 2023 № 1

Зав. кафедри к.т.н., доц. Ельвіра БАЗИЛЮК

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою факультету технологій та дизайну

Голова вченої ради факультету

Тетяна Іванішена

Хмельницький 2023

3. Пояснювальна записка

Дисципліна «Шрифти» є однією із основних обов'язкових дисциплін і займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 022 «Дизайн» за освітньо-професійною програмою «Дизайн».

Пререквізити – Основи композиції

Кореквізити – Технічне проектування дизайн-об'єктів, Комп'ютерна дизайн-графіка, Художнє проектування дизайн-об'єктів.

Відповідно до **Стандарту вищої освіти** із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

компетентності. ЗК1 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності .ФК1 Здатність застосовувати сучасні методики проектування одиничних, комплексних, багатофункціональних об'єктів дизайну. ФК2 Здатність здійснювати формоутворення, макетування і моделювання об'єктів дизайну. ФК3 Здатність здійснювати композиційну побудову об'єктів дизайну.ФК4 Здатність застосовувати навички проектно-графіки у професійній діяльності.ФК10 Здатність застосовувати знання прикладних наук у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

програмні результати навчання. ПРН1 Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях. ПРН9 Створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання. ПРН10 Визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну у комунікативному просторі.ПРН11 Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах. , враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках. ПРН16 Враховувати властивості матеріалів та конструктивних побудов, застосовувати новітні технології у професійній діяльності. ПРН17 Застосовувати сучасне загальне та спеціалізоване програмне забезпечення у професійній діяльності. ПРН18 Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

Мета дисципліни. Формування фахової підготовки фахівця, здатного використовувати шрифти для вирішування завдання з моделювання і проектування дизайн-об'єктів..

Завдання дисципліни. Формування практичних навичок з вибору необхідних шрифтів для різних дизайн-об'єктів, редагування та створення нових шрифтів.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни студент має вміти застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях, збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію і методику дизайну, фахову термінологію, створювати об'єкти дизайну засобами проектно-графічного моделювання, визначати функціональну та естетичну специфіку формотворчих засобів дизайну у комунікативному просторі, розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках . враховувати регіональні особливості етнодизайну у мистецьких практиках, застосовувати новітні технології у професійній діяльності, застосовувати сучасне загальне та спеціалізоване програмне забезпечення у професійній діяльності, відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Години		
	лекції	лабор. роботи	СРС
Тема 1. Класифікація шрифту (накреслення, насиченість, пропорції). Гарнітура, кегль, апроші, інтерлінійж. Верстка, графема. Основні вимоги до шрифту.	2	4	12
Тема 2. 1. Історія розвитку шрифту і писемності. Шрифти древньої Греції, древнього Риму та їх пропорції. Маюскульне письмо. Інструменти для письма	2	4	12
Тема 3.. Варіанти готичного письма. Шрифти в тексті. Термінологія	2	4	12
Тема 4. Гуманістичне письмо. Народження антикви. Характеристика шрифту	2	4	12
Тема 5 Вплив гарнітури шрифту на сприймання тексту. Класифікація шрифту	2	4	12
Тема 6 Вплив гарнітури шрифту на сприймання тексту	2	4	12
Тема 7. Характеристика шрифту. Основні вимоги до шрифтів. Побудова шрифту	2	4	12
Тема 8. Основні ознаки шрифтів, які визначають їх застосування	4	8	12
Разом за семестр:	18	36	96

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Вступ. Основні поняття. Класифікація шрифтів Літ.: [2,4]	2
2	Історія виникнення писемності Літ.: [2,4]	2
3	Елементи букв і напису. Термінологія. Літ.: [2]	2
4	Характеристика шрифту Літ.: [2]	2
5	Класифікація шрифту Літ.: [2,4]	2
6	Вплив гарнітури шрифту на сприймання тексту Літ.: [2,4]	2
7	Побудова шрифту Літ.: [2,3,4]	2

8	Основні ознаки шрифтів, які визначають їх застосування Літ.: [4]	2
9	Основні вимоги до шрифтів Літ.: [2,3,4]	2
Разом:		18

5.2 Зміст лабораторних занять

№ п/п	Тема лабораторного заняття	Кількість годин
1	Шрифтова імпровізація. Літ.: [2,3,4]	4
2	Виконання речення готичним шрифтом. Літ.: [2] стор. 25	4
3	Виконання акцидентного шрифту. Літ.: [2] стор. 25	8
4	Пропорції в шрифтах . Літ.: [2,4] с.23-43	4
5	Комбінаторика елементів букв. Літ.: [4] с. 74	4
6	Написання буквиці. Буквиця в ворді.. Літ.: [1,4] с. 82-96	4
7	Створення та редагування шрифтів в комп'ютерних програмах . Літ.: [1] стор. 32-36	4
8	Створення шрифтового образу. Літ.: [1],	4
Разом:		36

У процесі виконання лабораторних робіт з дисципліни студенти набувають практичних навичок, зокрема із: вміння вибрати необхідний інструмент, правильно робити рухи рукою для написання того чи іншого елементу шрифту, знайти необхідний шрифт в інтернеті, редагувати та створювати шрифти в комп'ютерних програмах.

5.3 Зміст самостійної (у т. ч. індивідуальної) роботи)

Самостійна робота студентів полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до виконання і захисту лабораторних робіт, формуванні портфоліо, виконанні індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо.

Зміст самостійної роботи

)

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кіл-сть годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №1.	5
2	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №1.	5
3	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №2..	5
4	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №2.	5
5	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №3.	5
6	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №3.	5
7	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №4.	5
8	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №4.	5
9	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №5.	5
10	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №5.	5
11	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання	5

	лабораторної роботи №6.	
12	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №6.	5
13	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №7.	6
14	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №7.	6
15	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №8.	6
16	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №8.	6
17	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №8.	6
18	Опрацювання теоретичного матеріалу (лекцій, методичних вказівок до виконання лабораторних робіт, навчальної літератури), підготовка до виконання лабораторної роботи №8.	6
Разом:		96

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); лабораторні заняття (з використанням методів комп'ютерного моделювання, тренінгів, майстер-класів, практикумів), самостійна робота (індивідуальні завдання; курсове проєктування), і мають за мету – оволодіння студентами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок з проєктування взуття типових конструкцій за різними методиками, у т. ч. з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій, деталювання креслень, користування спеціальними конструкторськими інструментами тощо.

Необхідні інструменти, обладнання, програмне забезпечення: креслярське приладдя; спеціальні конструкторські інструменти; комп'ютерна техніка та засоби машинної графіки, пакети прикладних програм.

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та лабораторних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування перед допуском до лабораторного заняття;
- захист лабораторних робіт і формування портфоліо;
- контрольна робота з теоретичного матеріалу ;
- презентація і захист індивідуальних завдань;
- виконання домашніх завдань тощо.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контрольного заходу, який проводиться методом проведення письмової контрольної роботи з усього матеріалу дисципліни. Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу але не здав підсумковий контрольний захід, вважається невстигаючим.

8 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих студентом **позитивно**, з урахуванням коефіцієнта вагомості і розраховується в автоматизованому режимі за відповідною програмою. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінка, яка виставляється за лабораторне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів перед допуском до виконання лабораторної роботи; знання теоретичного матеріалу з теми роботи; якість оформлення протоколу і графічної частини; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті конструктивні рішення; своєчасний захист лабораторної роботи. У кінці семестру студент має сформувати портфоліо із графічної частини лабораторних робіт і здати їх при підсумковому контролі.

Термін захисту лабораторної роботи вважається своєчасним, якщо студент захистив її на наступному після виконання роботи занятті. Пропущене лабораторне заняття студент зобов'язаний відпрацювати в лабораторіях кафедри у встановлений викладачем термін з реєстрацією у відповідному журналі кафедри, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється тестуванням. Виконання індивідуального завдання завершується його презентацією у терміни, встановлені графіком самостійної роботи.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє

	пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати теоретичні знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота								Самостійна, індивідуальна робота	Семестровий контроль, залік
Лабораторні роботи №:								Контрольна робота	
1	2	3	4	5	6	7	8	1	
0,8								0,2	1

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається з двадцяти п'яти тестових завдань, кожне з яких оцінюється одним балом. Максимальна сума балів, яку може набрати студент, складає 25.

Оцінювання здійснюється за **чотирибальною** шкалою.

Відповідність набраних балів за тестове завдання оцінці, що виставляється студенту:

Сума балів за тестові завдання	1–13	14–16	17–22	23–25
Оцінка за 4-бальною шкалою	2	3	4	5

На тестування відводиться 25 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Студент може також пройти тестування і в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання			
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок	
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками	
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками	
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією	
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання	
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни	
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни	

9 Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Які Ви знаєте види писемності?
2. Чи користуємося ми сьогодні піктограмами?
3. На яких матеріалах виконувались написи в давнину?
4. Які Ви знаєте різновиди антикви?

5. Які шрифти лягли в основу антикви?
6. Різновиди готичного письма, назвіть їх і яка між ними відмінність?
7. Маюскул і мінукул, що це?
8. Які шрифти лягли в основу кирилиці?
9. Які Ви знаєте інструменти для письма?
10. Як називаються рукописні і перші друковані книги?
11. Яких першодрукарів Ви знаєте?
12. Що таке графема?
13. Що таке кегль?
14. Що таке гарнітура шрифту?
15. Пояснити поняття каліграма
16. Акцидентний шрифт
17. Найважливіша вимога для шрифту?
18. Яких Ви знаєте авторів українського шрифту?
19. Характеристика факторів, від яких залежить естетика та читабельність текстів.
20. Дайте пояснення термінам: гарнітура, кегль, інтерліньяж, кернінг, трекінг, рубрикація, графема, гліф.
21. Які Ви знаєте різновиди гротесків?
22. Шрифти PostScript
24. Шрифти TrueType
25. Шрифти OpenType

10 Методичне забезпечення

1. Кармаліта А.К.. Шрифти. Методичні вказівки до практичних занять/А.К.Кармаліта – Хмельницький, 2015.-41 с.
2. Кармаліта А.К.. Типографіка. Методичні вказівки до виконання курсової роботи/А.К.Кармаліта – Хмельницький, 2015.-21 с.

11 Рекомендована література

1. Інженерна та комп'ютерна графіка: Підручник/ В.Є. Михайленко та інші. – К.: Вища школа, 2020,-395с.
2. Куценко М.Я. Основи графічного дизайну/М.Я.Куценко –К.: Кондор, 2006.- 492с.

3. В. Є. Михайленко, М.І. Яковлев Основи композиції.-К/ В. Є. Михайленко, М.І. Яковлев-«Каравела», 2004.-321с.
4. Іваненко Т.О. Шрифтовий дизайн. Навчальний посібник/Т.О.Іваненко-Харків.:ХДАДМ,2019.-174с.

12 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище. Режим доступу : <https://msn.khnu.km.ua/>

3.Електронна бібліотека університету .

Режим доступу : http://lib.khmnu.edu.ua/asp/php_f/p1age_lib.php .

4. Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <https://library.khmnu.edu.ua/#>.

